

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.657/2009/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év november hó 26. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás bűntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2.B.104/2006/117. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltőábla Bf.I.151/2008/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 2008. év február hó 18. napján kihirdetett 2.B.104/2006/117. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettében. Ezért őt, mint többszörös visszaesőt, 5 év fegyházbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. A H.M. Kft. magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

A megállapított tényállás szerint az 1961-ben született, büntetett előéletű, többszörös visszaeső. A terhelt 2004. év október hó 21-től 2005 év június hó 28-ig a Kft.1 képviselőjére jogosult ügyvezetője volt. A Kft.1 leányvállalata, a Kft.2 képviselőjére jogosult ügyvezetője ugyancsak a terhelt volt.

A H.M. Kft és a Kft.2 között adásvételi típusú mezőgazdasági termékértékesítési szerződés jött létre, amely szerint a H.M. Kft. 100.000 db malacot értékesít a Kft.2-nek, amely azokat felhizlalja, majd a H.M. Kft. részére a kész sertést értékesíti.

A H.M. Kft. képviselői már szeptemberében érzékelték, hogy forráshiány miatt a termelés nem megfelelően folyik, ezért átmeneti megoldásként - a Kft.2 által remélt bankhitel folyósításáig - a termelést elkezdtek hetente finanszírozni. Miután a Kft.2 hitelkérelmét a bank elutasította, felmerült annak a szükségessége, hogy az eredeti megállapodás helyett -, amely a bankhitel elutasítása miatt nem lépett hatályba - a felek új megállapodást kössenek.

Az "Együttműködési szerződés" tehát nem hatályosult, ezért a hízó alapanyag tulajdonjogát a Kft.2 nem szerezte meg és a malacok továbbra is a H.M. Kft. tulajdonában voltak.

Később a felek a korábbi szerződést vállalkozói típusú mezőgazdasági termékértékesítési szerződéssé alakították át, majd a Kft.2 képviseletében a terhelt és a H.M. Kft. képviselője írásbeli megállapodásban rögzítette a felek közötti költségelszámolás rendjét. E megállapodás külön tartalmazta azt, hogy a két telepen tartott állomány a H.M. Kft. tulajdona, továbbá azt is, hogy az elszámolás a felek között megtörtént és egymás felé követelésük nincs. A felek újabb külön megállapodással rögzítették, hogy a négy másik sertéstelepeken gondozott állomány is a H.M. Kft. tulajdonát képezi.

A 2005. év január hó 6. napján jogerős végzésével a Csongrád Megyei Bíróság a Kft.2 felszámolását elrendelte. A felszámoló a Kft.2 által gondozott sertésállományt a felszámolói vagyon körébe vonta.

A felszámolás elrendelését követően tovább folyt a sertésállomány hizlalása, illetve a H.M. Kft. részéről a kész sertések elszállítása. Időközben azonban megromlott a viszony a terhelt és a H.M. Kft. képviselői között. A kölcsönös bizalmatlanság következményeként a kft-k képviselői külön-külön tárgyalásokat folytattak a felszámolóval annak érdekében, hogy a sertésállomány a felszámolói vagyonkörből kikerüljön.

A terhelt arra hivatkozással, hogy a sertésállomány tulajdonjoga a Kft.1-t (amely nem azonos a Kft.2-vel) illeti meg, a sertéstelepeket lezáratta és biztonsági őrékkel őriztette, megakadályozva ezzel, hogy onnan a H.M. Kft. sertéseket szállítson el. A H.M. Kft. nyilvántartása szerint ebben az időpontban a sertéstelepeken 7.321 db sertés volt.

Majd a terhelt újabb megbeszélést folytatott a felszámoló helyi megbízottjával, aki annak eredményeként kinyilvánította, hogy a

felszámoló nem tekinti a sertésállományt a felszámolói vagyon részének és hozzájárult ahhoz, hogy a Kft.1 a sertéseket elszállítsa és értékesítse.

A terhelt ezután a sertéseket értékesítette. Az értékesítés során valóttanul a Kft.1 tulajdonaként tüntette fel azt, jóllehet tisztában volt vele, hogy a H.M. Kft. tulajdona. Az értékesítésből befolyt vételárat sem adta át a sértettnek és ezzel 150-200 millió forint közötti összegű - pontosabban meg nem határozható mértékű - kárt okozott a H.M. Kft.-nek, amely nem térült meg.

A jogi indokolás szerint már a sertésállomány elszállítása is sajátjaként történő rendelkezésnek minősült, mivel a gondozás helyének megváltoztatása kifejezetten a H.M. Kft. akarata ellen történt. Ez egyben előkészület volt az állomány több részletben történő értékesítéséhez, vagyis a jogtalan eltulajdonításhoz, ami a későbbiekben történt meg.

A kölcsönösen bejelentett fellebbezések folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2008. év szeptember hó 23. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozott Bf.I.151/2008/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A terhelt cselekményét csalás büntettének [Btk. 318. § (1) bek, (6) bek. a) pont] minősítette. A kiszabott fegyház és közügyektől eltiltás tartamát egyaránt 4-4 évre enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az ítélet jogi indokolása körében utalt rá, hogy terhelt a felszámoló megbízottjával folytatott tárgyalás során valóttanul akként nyilatkozott, hogy a telepeken elhelyezett sertéseknek a Kft.1 a tulajdonosa. Ennek az igazolására olyan adás-vételi blanketta-szerződések mutatott fel, amelyek az egyes malacszállítmányoknak a H.M. Kft. által történt átadásakor kerültek kiállításra, de azokon a Kft.1 vevőként való feltüntetése valójában csak elírásnak tekinthető formalitás volt, ami a szerződés-blanketta téves kitöltéséből adódott. A felszámoló képviselője mindezeket valósként elhitte és kinyilvánította, hogy a Kft.1 tulajdonjogát nem vitatja. A sertésállományt nem tekinti a felszámolói vagyon részének és hozzájárult ahhoz, hogy a Kft.1 tulajdonosi jogokat gyakorolva a sertéseket elszállítsa és értékesítse.

Mivel a terhelt tisztában volt azzal, hogy a sertésállománynak a H.M. Kft. a tulajdonosa, a felszámoló megtévesztésével nyilvánvalóan az volt a célja, hogy a felszámoló olyan nyilatkozatot tegyen, illetve olyan tevékenységhez adja a hozzájárulását, amelynek révén a terhelt jogtalan haszonhoz jut. A terhelttel történt megbeszélés eredményeként a felszámoló éppen olyan tevékenységekhez adta az engedélyét, amelyeket ezt követően a

terhelt megvalósított. A jogtalan haszonra ugyanis csak olyan módon tehetett szert, hogy a sertéseket az egyes telepekről történő elszállítással kivonta a tulajdonos rendelkezése alól és nem a szerződés szerint a H.M. Kft-nek adta át, hanem másoknak értékesítette.

A jogtalan vagyoni haszon szerzésére irányuló megtévesztés következményeképpen, azzal okozati összefüggésben a sértettnek kárt okozott. Ezáltal a csalás valamennyi tényállási eleme megvalósult.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - arra hivatkozással, hogy a terhelt bűnösségének kimondására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

Az indítvány szerint a terhelt nem jogtalan haszonszerzésre, hanem károrenyhítésre törekedett akkor, amikor a sertésállományt értékesítette. A kár bekövetkezését nem kívánta, hanem belenyugodott az esetleges károkozásba, amelyből az következik, hogy a kizárólagosan egyenes szándék mellett megállapítható jogtalan haszonszerzési célzata hiányzik. E tényállási elem megállapításához a terhelt tudatának át kellett volna fognia a haszon jogtalan voltát, amelyre azonban nincs adat a tényállásban. Ezen túlmenően társadalomra veszélyességben való tévedés címén is a terhelt felmentésének volna helye. Ő ugyanis az időmúlással exponenciálisan növekvő kárveszély mihamarabbi megszüntetésére törekedett, és a károrenyhítést célzó tevékenységének esetleges jogellenességével nem volt tisztában.

A védő mindezek alapján a marasztaló jogerős döntés megváltoztatását és bűncselekmény hiányában a terhelt felmentését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség Bf.2382/2009 számú átirata szerint a felülvizsgálati indítvány alogtalan. Aszerint a védő az indítványát részben olyan tényekre alapította, amelyek az irányadó tényállásban nem szerepelnek. A felülvizsgálati eljárásban azonban az alapügyben eljárt bíróságok által megállapított tényállást kell alapul venni. Abban pedig nincs olyan tényadat, amelyből a terheltnek a tulajdonos érdekében történő eljárására, esetlegesen károrenyhítési szándékkal történt cselekvésére lehetne következtetni.

A tényállás szerint a terhelt mindvégig tisztában volt azzal, hogy az általa valótlarul a Kft.1 tulajdonaként feltüntetett sertésállomány a H.M. Kft. tulajdona. A tulajdonos cég képviselőivel megromlott viszonya miatt azonban külön tárgyalást folytatott a felszámolóval, amelynek helyi megbízottját tévedésbe ejtve érte azt el, hogy a felszámoló nem tekintette a felszámolói

vagyon részének a sertésállományt, és hozzájárult ahhoz, hogy a Kft.1 a sertéseket elszállítsa és értékesítse.

A terhelt részéről a tulajdonost kizárólagosan megillető rendelkezési jog durva megsértéseként volt értékelhető, hogy a H.M. Kft. és a Kft.2 közötti szerződésnek megfelelően az állatállományt nem a tulajdonos részére adta át, hanem értékesítette.

A terhelt tudattartamának vizsgálatából pedig a felülvizsgálati indítványban kifejtettekkel ellentétben éppen az a következtetés vonható le, hogy a tényállásszerű elkövetési magatartást egyenes szándékkal, jogtalan haszonszerzési célzattal valósította meg. Tevékenysége során mindvégig tisztában volt cselekményének társadalomra veszélyességével, valamint materiális jogellenességével is.

A tulajdonos érdekében eljáró, a kárenyhítésre irányuló terhelti cselekvőség megállapíthatóságának alapvető feltétele az lett volna, ha a terhelt az értékesítésből befolyt ellenértéket a tulajdonos részére adja át, de a tényállás szerint ez sem történt meg. A terhelt kizárólag a saját hasznának a realizálása és vélelmezett kárának a csökkentése érdekében hajtotta végre a terhére rótt cselekményt.

A bíróságok helyesen következtettek a bűnösségére, a cselekmény jogi minősítése és a büntetés is törvényes. A Legfőbb Ügyészség ezért azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a marasztaló jogerős döntést hatályában tartsa fenn.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és részletesen indokolta. Hangsúlyozta, hogy bonyolult élethelyzetet bíráltak el a bíróságok. Valójában minden résztvevő minden résztvevőt megtévesztett, ezért is nehéz megállapítani a jogtalan haszonszerzési célzatot. Valóban lényeges kérdés, hogy kié volt az állatállomány, de csak az állapítható meg, hogy annak tulajdonjoga vitatott volt. A terhelt e vitatott tulajdonú állatállomány védelme érdekében a gazdasági ésszerűség keretei között járt el, ezért bűncselekményt nem követett el.

A legfőbb ügyész képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat fenntartotta. Kifejtette, hogy a terhelt tökéletesen tisztában volt a tulajdoni viszonyokkal és éppen ebből is következik a jogtalan haszonszerzési célzata, ezért a marasztaló döntés hatályában fenntartását indítványozta.

A terhelt a nyilvános ülésen előadta, hogy a sertések értékesítéséből befolyt pénz a beszállítók pénze volt, akiket kénytelen volt kifizetni. Mintegy 190 millió forintot fordított

erre. A 20.000 sertés felhizlalása egyébként kb. 500 millió forintba került. Erre a Kft.2-nek nem volt pénze, ezért a termelést a Kft.1 finanszírozta. Ő szeretett volna a H.M. Kft.-vel elszámolni, de erre már nem került sor.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt a tényállást és a bizonyítékok mérlegelését támadó részében a törvényben kizártnak, érdemében alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a Be. 423. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel, a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennél fogva a kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével kell és lehet állást foglalni a rendkívüli jogorvoslat tárgyában.

Miután az eljárásban feltárt bizonyítékok a terhelt védekezését megcáfolták, a bíróságok tényként állapították meg, hogy a terhelt a felszámoló megtévesztésével szerezte meg a felszámolási eljárásba bevont állatállományt, amelyről tudta, hogy H.M. Kft. a tulajdonosa. Tudta, hogy azt nem értékesítheti és a tulajdonos hozzájárulása nélküli értékesítésből befolyt vételár sem őt illeti.

A felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat során - a tényálláshoz kötöttség folytán - a Legfelsőbb Bíróság kizárólag e tényállásból kiindulva vizsgálhatta, hogy a terhelt bűnösségének a kimondása nem sértette-e a büntető anyagi jog szabályait.

A védő anyagi jogi szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy a terhelt tévedése a szándékos bűnösség megállapítását kizárja, illetőleg, hogy a jogtalan haszonszerzési célzat, mint tényállási elem hiányában a csalás egyébként sem állapítható meg.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen - egyebek mellett - akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Erre

figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a védő felülvizsgálati indítványát érdemben bírálta el.

Azt állapította meg, hogy a védő a tévedésre hivatkozással is valójában a tényállást és a bíróság mérlegelését támadta. Amint arra a legfőbb ügyész képviselője helyesen mutatott rá, a tényállásban nincs olyan tényadat, amelyből a terheltnek a tulajdonos érdekében történő eljárására, esetlegesen a kárenyhítési szándékkal történt cselekvésére lehetne következtetni. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a tényállásban nincs arra vonatkozó adat sem, hogy a termelést nem csupán a H.M. Kft., hanem mások - s közöttük a Kft.1 - finanszírozta volna. A Btk. 27. §-ának (2) bekezdésében szabályozott társadalomra veszélyességben való tévedés megállapítására tehát az irányadó tényállás figyelembe vétele mellett nem kerülhetett sor.

Ugyancsak az irányadó tényállásból kiindulva nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor a terhelt jogtalan haszonszerzési célzatát is megállapította. A védő is arra hivatkozott, hogy minden résztvevő minden résztvevőt megtévesztett. Ezzel egyúttal azt is mondta, hogy a terhelt valóban - amint azt a tényállás is rögzíti - megtévesztette a felszámolót. E megtévesztés eredményeként került ki a H.M. Kft. tulajdonát képező sertésállomány a felszámolói vagyonskörből és került vissza a terhelt birtokába. A terhelt azt nem mint a Kft.2, hanem, mint a Kft.1 ügyvezetője szerezte meg. Az pedig nem vitás - ezt maga a terhelt és a védő sem állította soha -, hogy a Kft.1 nem volt tulajdonosa az állatállománynak és nem volt jogosult annak birtoklására sem. A felszámoló megtévesztésének, és a megtévesztett felszámoló rendelkezésének eredményeként az állatállomány kiadása folytán H.M. Kft. vagyonában következett be az állatállomány értékének megfelelő értékcsökkenés.

Nem kétséges, hogy a terhelt a megtévesztéssel megvalósult elkövetési magatartását haszonszerzés végett, a tulajdonost megillető jogok céltudatos kijátszásával, tehát jogtalanul hajtotta végre és cselekményét a jogtalan vagyoni előny, a haszon megszerzése vezérelte. Szándéka átfogta, hogy azzal a tulajdonosnak kárt okozhat és eziránt legalábbis közömbösen hajtotta végre tettét. Cselekménye ezért maradéktalanul alkalmas a Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott csalás bűncselekményének a megállapítására.

Az eljáró bíróságok az irányadó tényállásból helyesen következtettek a terhelt jogtalan haszonszerzési célzatára és a cselekmény jogi minősítése is törvényes. A terhelt büntetőjogi felelősségre vonására ezért a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor.

A Legfelsőbb Bíróság mindezek alapján - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-

ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2009. év november hó 26. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző
Kné